

ket, míg a DK-i oldalhoz gyakran csatlakozott egy-egy tárológödör. Három nagyméretű újkőkori gödröt és egy kutat, egy avar temetőt, továbbá a szarmata falu folytatását sikerült megfigyelnünk a feltárt szarmata településtől K-re. Az alföldi vonaldíszes kerámia kultúrájába tartozó gödrök és kút leletanyaga megegyezett a tavalyi évben feltárt objektumok leletanyagával. A szarmata falu ezen részletét egy árokrendszer osztja egy kisebb (50×60 m) és egy nagyobb (110×70 m) egységre. Ebben az évben a humuszolt terület Ny-i harmadában elhelyezkedő, kisebb szarmata településrészlet feltárását végeztük el. A 3 házból, 3 kútból, 33 gödörből álló településrészletet három oldalról árok határolta. Itt az objektumok az előző felszíntől megfigyeltektől ritkábban helyezkedtek el.

Elvégeztük a terület DK-i részén előkerült 7–8. századi avar temető feltárását. Egy 70×50 m-es területen fekszik, az ÉNy-DK-i tájolású sírok kilenc, ÉK-DNy-i sorba rendeződnek. A humuszolás során mintegy 140–145 sír feltárását lehetett megfigyelni, de csak 49-et tártunk fel. A nőknél általában bronz vagy ezüstözött bronz fülbevalókat, üveggyöngyöket, vascsatot és egy esetben sarlót találtunk. A férfiaknál vascsatokat, késeket, egy-egy esetben baltát, illetve lószerszámot helyeztek a sírokba. A sírok között kiemelkedik egy előkelő férfi sírja, ahol a halottal együtt temették el felszerszámozott lovát is. A lovas férfi ezüstlemezekkel díszített övet viselt, az övre erősítve hordta a 12–15 cm hosszú vaskését, amelyet a sírban a jobb oldalán találtunk meg, míg a férfi bal oldalán egy 100–110 cm hosszú, egyenes kard feküdt. A halott lábához baltát és némi ételmellékletet helyeztek. A lószerszámból megmaradtak a fém és a csont alkatrészek: a zablá, a kisebb csatok, a hevedercsat, a kengyelek, a nyereg kápáját díszítő csontlemezek, továbbá a szíjakat díszítő ezüstözött bronzgombok. Öt másik sírhoz hasonlóan ebben a sírgödörben is megfigyelhető volt annak a faszervezetnek a nyoma (4 vagy 6 cölöplyuk a sírgödör szélén), amelyre a halottat fektették.

Munkatársak: Kovács Katalin, Váczi Gábor régészek, valamint az ELTE Régészettudományi Intézet hallgatói.

MÁRKUS GÁBOR

181. Hajdúböszörmény, Ficsori-tő-dűlő

(Hajdú-Bihar megye) U, R

Az épülő M3-as autópálya 1. sz. lelőhelye Hajdúböszörmény határában, a várostól 7 km-re ÉNy-ra helyezkedik el, egy mélyebben fekvő, vizenyős terület partján. A terepbejárás adatok alapján a lelőhely 650–700 m-es szakasza esik a nyomvonalba, melyből 2004. június 1. és augusztus 31. között egy 270 m hosszú szakaszt (16 200 m²) tártunk fel. Eddig összesen 71 objektumot bontottunk ki.

Az alföldi vonaldíszes kerámia kultúrájának településéből csupán a nagyméretű gödröket tudtuk megfog-

ni, azoknak is a valódi mélységéről és az aljuk eredeti formájáról nem rendelkezünk hiteles adatokkal, mivel a talajvíz a bontás során már a harmadik ásónyom után megjelent. A feltárt településrészlet DK-i részén látott napvilágot öt sekély, kisméretű tárológödör és két rövid árokszakasz. Az egykori település többi objektuma (15 gödör és 2 kút) a humuszolt felületen rendszertelenül, elszórva helyezkedett el, helyenként 25–30 m-es területeket is szabadon hagyva. A korszakhoz összesen 10 temetkezés tartozott. Edénymellékletet két sírban találtunk. A leletanyag alapján a település az esztári festett kerámia és a klasszikus AVK csoportjába sorolható.

A kora rézkori tiszapolgári kultúra 34 temetkezést számláló temetője a humuszolt terület ÉNy-i végén, egy 20×25 m-es, ÉNy-DK-i irányú, ovális területen helyezkedett el a nyomvonal közepén. A sírok a gépi humuszolás során kerültek elő, a nyesést követően sírfoltokat nem lehetett a nyers agyagban megfigyelni, csupán a csontváz és a mellékletek elhelyezkedése alapján lehetett egy-egy sírgödört megfigyelni. A fő tájolási irány az ÉNy-DK-i, de megjelenik a DK-ÉNy-i is. A temetőben a csecsemőtől az idősebb korig minden korosztály képviselve volt, fektetésük szigorú rendje alapján a nemekre is következtetni is tudunk, melyek száma a temetőn belül arányosan oszlik meg. A sok kerámia-, állatcsont- és kőeszköz-melléklet mellett különleges jelentőségű két csonteszköz, melyek alapján a két sírt, „kézműves” síroknak határoztuk meg. Az ékszerekként szolgáló márványgyöngyökön kívül réz spirálkarperect érdemes megemlíteni. A temető teljesen feltártnak tekinthető.

A feltárási felszín ÉNy-i felében a bodrogkeresztúri kultúra három gödre is előkerült. A három gödör közül az egyiket egy újkőkori gödörbe ásták bele, míg egy másik a tiszapolgári kultúra temetőjének három sírját bolygatta meg.

Munkatársak: Kovács Katalin, Váczi Gábor régészek, valamint az ELTE Régészettudományi Intézet hallgatói.

MÁRKUS GÁBOR

182. Hajdúdorog, Szállásföldek, közép

(Hajdú-Bihar megye) Sza, Á

Az épülő M3-as autópálya 52. sz. lelőhelye Hajdúdorogtól É-ra található, az Árpád-kori templomot és temetőjét magába foglaló Templomdomb (M3 53.) lelőhely közvetlen közelében. Az M3 53. lelőhelytől Ny-ra húzódó területen az M3-as autópálya tervezett nyomvonalát követve egy 14 600 m² nagyságú felszínt tártunk fel, ahol egy szarmata és egy Árpád-kori település összesen 137 objektuma került elő.

A feltárt felszín K-i harmadában, a legalacsonyabb részeken sűrűsödtek a Kr. u. 4. századra keltezhető szarmata kori település objektumai. Egy 2,5 m mély kúton, két füstölőnek használt gödörrendszeren kívül túlnyomórészt méhkas alakú gödrök tartoztak ebbe az időszakba. A területen két temetkezést is feltártunk. Területünk